

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____

від _____

Комітет Верховної Ради України
з питань інтеграції України
до Європейського Союзу

Комітет Верховної Ради України
з питань економічного розвитку

Щодо законопроекту № 6134 (друге читання)

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши в межах повноважень лист Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу від 20.01.2023 № 04-20/12-2023/12906 (вх. № 1-01/26 від 20.01.2023) щодо надання експертного висновку (позиції) до проекту Закону України «Про захист прав споживачів» (реєстр. № 6134 від 05.10.2021) (далі – Законопроект), підготовленого до другого читання, та відповідно до статті 20¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України», повідомляє таке.

1. Частиною другою статті 33 Законопроекту передбачається, що Комітет здійснює контроль за діяльністю суб'єктів господарювання щодо застосування комерційної практики, що вводить споживача в оману, в частині захисту споживача від недобросовісної конкуренції.

Звертаємо увагу, що Комітет здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», інших законів та нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цих законів.

У свою чергу, розділом IV Законопроекту вводиться ряд правових категорій, зокрема, «нечесна комерційна практика», «комерційна практика, що вводить в оману».

При цьому, з огляду на їх зміст, створюється правова колізія з положеннями законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, оскільки згідно із Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (далі – Закон) недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.

Також відповідно до статті 15¹ Закону недобросовісною конкуренцією є поширення інформації, що вводить в оману, яка визначається як повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат:

26B2648ADD3032E104000000ED8F3000C07EAC00

Підписувач: Піщанська Ольга Станіславівна

Дійсний з: 21.11.2022 15:55:11 по 21.11.2024 15:55:11

Антимонопольного комітету України

№ 300-29.1/01-3015є від 27.01.2023

тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Частиною другою статті 15¹ Закону передбачено невичерпний перелік інформації, що вводить в оману, зокрема це відомості, які:

містять неповні, неточні або неправдиві дані про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, джерела та спосіб придбання, реалізації, кількість, споживчі властивості, якість, комплектність, придатність до застосування, характеристики, особливості реалізації товарів, робіт, послуг, ціну і знижки на них, а також про істотні умови договору;

містять неповні, неточні або неправдиві дані про фінансовий стан чи господарську діяльність суб'єкта господарювання;

приписують повноваження та права, яких не мають, або відносини, в яких не перебувають;

містять посилення на обсяги виробництва, придбання, продажу чи поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, яких фактично не було на день поширення інформації.

Наведені правові категорії, що містяться в Законі, поширюються на захист усіх сфер господарської діяльності, проте, які нерозривно перебувають у контексті дій у конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин.

Разом із тим частиною першою статті 33 Законопроекту передбачається, що повноваження державних органів, які здійснюють захист споживачів у відповідних сферах визначаються відповідними законами.

Враховуючи викладене, з метою усунення колізій норм права, пропонуємо частину другу статті 33 Законопроекту виключити.

2. Частиною другою статті 36 Законопроекту пропонується наділити громадські об'єднання споживачів, зокрема, правом на проведення самостійно або на звернення до уповноважених державних органів щодо проведення незалежної експертизи (дослідження) та випробування продукції.

Водночас, слід зазначити, що таким заходам як «проведення експертизи» та/або «випробування продукції» передують дії з відбору продукції, яка може бути предметом відповідних досліджень. При цьому чинним законодавством встановлено порядок відбору зразків та лабораторних досліджень (випробувань), а також суб'єктів, які уповноважені на такий відбір.

До прикладу, Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин» уповноважує на такі дії центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів та у сфері ветеринарної медицини.

У свою чергу, Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» серед ряду заходів ринкового нагляду встановлює, зокрема, перевірку характеристик продукції, у тому числі відбір зразків продукції та їх експертизи (випробування). При цьому державний ринковий нагляд закріплено за відповідними органами, сфера відповідальності яких, зокрема, встановлена відповідно до цього Закону Кабінетом Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1069 «Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд»).

Таким чином, законодавство закріплює повноваження з відбору, експертизи (дослідження) та випробування продукції саме за органами державної влади. При цьому, наведені норми законодавства, не наділяють громадські об'єднання споживачів повноваженнями із самостійного проведення експертизи (дослідження) та випробування продукції.

Окрім того, висновки громадських об'єднань споживачів не матимуть юридичної сили як експертні висновки та не зможуть бути доказами у справах про недобросовісну конкуренцію, з огляду на таке.

Згідно зі статтею 27 Закону процесуальні засади діяльності органів Комітету щодо захисту від недобросовісної конкуренції, зокрема розгляд справ про недобросовісну конкуренцію, інші питання щодо захисту від недобросовісної конкуренції регулюються законодавством про захист економічної конкуренції з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Частиною другою статті 35 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено, що органи Комітету при розгляді справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції збирають і аналізують документи, висновки експертів, пояснення осіб, іншу інформацію, що є доказом у справі, та приймають рішення у справі в межах своїх повноважень, а також отримують пояснення осіб, які беруть участь у справі, або будь-яких осіб за їх клопотанням чи з власної ініціативи.

Згідно зі статтею 41 Закону України «Про захист економічної конкуренції» доказами у справі можуть бути будь-які фактичні дані, які дають можливість встановити наявність або відсутність порушення. Ці дані встановлюються поясненнями сторін і третіх осіб, поясненнями службових осіб та громадян, письмовими доказами, речовими доказами і висновками експертів.

Відповідно до частини третьої статті 43 Закону України «Про захист економічної конкуренції» експертиза проводиться експертами відповідних установ або іншими спеціалістами, а експертом може бути призначена будь-яка особа, яка володіє необхідними знаннями для дачі висновку.

Враховуючи викладене, пропонуємо в пункті 5 частини другої статті 36 Законопроекту слова «проводити самостійно» виключити.

3. Частиною одинадцятою статті 14 Законопроекту передбачено, що суб'єкт господарювання має призначити осіб, відповідальних за захист прав споживачів в окремих будівлях, спорудах, офісних та торговельних приміщеннях, та забезпечити їх навчання, підвищення кваліфікації кожні два роки, з обов'язковим отриманням посвідчення про проходження такого навчання, підвищення кваліфікації.

Додатково, відповідно до частини десятої статті 18 Законопроекту, обов'язок щодо призначення осіб, відповідальних за захист прав споживачів за відповідними напрямками, та забезпечення їх навчання, підвищення кваліфікації кожні два роки з обов'язковим отриманням посвідчення про проходження такого навчання, підвищення кваліфікації, стосується й суб'єкта електронної комерції.

Згідно із частиною четвертою статті 36 Законопроекту передбачено функціонування громадської спілки «Спілка громадських об'єднань споживачів» (далі – Спілка).

Відповідно до пункту 10 частини п'ятої статті 36 Законопроекту Спілка проводить (організовує) навчання або підвищення кваліфікації осіб, відповідальних за захист прав споживачів (у тому числі дистанційно), за результатами якого видає посвідчення про проходження такого навчання, підвищення кваліфікації відповідно до цього Закону.

Водночас пунктом 11 частини другої статті 32 передбачено, що з метою реалізації повноважень у сфері захисту прав споживачів компетентний орган (Держспоживслужба)

проводить контрольні перевірки суб'єктів господарювання щодо наявності в окремих будівлях, спорудах, офісних та торговельних приміщеннях осіб, призначених відповідальних за захист прав споживачів, які пройшли навчання, підвищення кваліфікації та мають посвідчення про проходження такого навчання, підвищення кваліфікації.

Невиконання або несвоєчасне виконання цієї вимоги визначається порушенням законодавства про захист прав споживачів, та передбачає накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (пункт 20 частини першої статті 43 Законопроекту).

При цьому пунктом 8 розділу IX «Прикінцеві та перехідні положення» Законопроекту передбачено, що суб'єкти господарювання зобов'язані протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом визначити осіб, відповідальних за захист прав споживачів в окремих будівлях, спорудах, офісних та торговельних приміщеннях, та забезпечити їх навчання з обов'язковим отриманням посвідчення про проходження такого навчання.

При реалізації цієї норми, суб'єктам господарювання створюватиметься додаткове навантаження у вигляді необхідності понесення додаткових витрат на виплати заробітної плати, оплати відповідного навчання, та, у разі її невиконання, оплати штрафів.

Крім того, надання повноважень, передбачених пунктом 10 частини п'ятої статті 36 Законопроекту, лише одній Спільці, призведе до монополізації ринку надання послуг із проведення навчання та видачі посвідчення про проходження відповідного навчання, а також підвищення кваліфікації осіб, відповідальних за захист прав споживачів у суб'єктів господарювання.

Частиною третьою статті 42 Конституції України передбачено, що держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Враховуючи викладене, пропонуємо виключити із Законопроекту норму, яка закріплює за Спількою монопольне повноваження щодо проведення навчання та видачі посвідчення про проходження відповідного навчання, підвищення кваліфікації осіб, відповідальних за захист прав споживачів у суб'єктів господарювання, а також розглянути питання щодо доцільності / недоцільності запровадження такого навчання.

4. Статтею 16 Законопроекту запроваджується Єдиний державний вебпортал для споживачів у сфері електронної комерції – Портал е-покупець. Відповідно до частини сьомої статті 16 Законопроекту центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цифрової економіки, призначає технічного адміністратора Порталу е-покупець, який здійснює заходи з його адміністрування і програмного супроводження, відповідає за збереження розміщеної інформації, захищає її від несанкціонованого доступу та знищення.

Однак, Законопроектом не передбачено порядку призначення адміністратора Порталу е-покупець, відтак обрання такого адміністратора без дотримання конкурентних засад може призвести до негативних наслідків для конкуренції.

Враховуючи викладене, пропонуємо доопрацювати Законопроект з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій Комітету.

Голова Комітету

Ольга ПІЩАНСЬКА